

244 A népműveléshez műszaki feltételek is kellenek⁷

Vizsgálat a budapesti könyvtárak, mozik, színházak felújításáról

A budapesti népművelési intézmények fejlesztésére 1961 és 1965 között csaknem 200 millió forintot fordítottak. A könyvtárak, mozik, színházak karbantartására, tatarozására szánt összegek felhasználása azonban több tekintetben célszerűtlen volt, főként a nem megfelelő műszaki irányítás miatt sok volt a gazdaságtalan munka. Ennek a lakosság is kárát látta. Gyakori volt, hogy hosszú ideig maradt zárva egy-egy könyvtár az elhúzódó tatarozás miatt, szelőlötletlen, kényelmetlen mozikban vetítették a filmeket. A Fővárosi Tanács végrehajtó bizottsága nemrégiben tárgyalta meg a népi ellenőrzés egyik erre vonatkozó vizsgálatának megállapításait.

44 mozi rekonstrukciója

A tapasztalatok szerint viszonylag még a mozik karbantartásáról, átépítéséről alakult ki a legkedvezőbb kép, annak ellenére, hogy a Fővárosi Mozgóképzési Vállalat és a HKI kettős tulajdonjoga miatt gyakori volt a késedelmes kivitelezés. A mozik a FÓMO, a mozinak otthont adó épületek a HKI felügyelete alá tartoznak, s az összehangolt renoválás emiatt gyakran ütközik nehézségekbe. 1961 és 1965 között egyébként 95 budapesti filmszínház közül 44-et újítottak fel, mintegy 100 milliós költséggel. Ez a munka eredményesnek mondható, hiszen a mozik többsége 30–40 éves épületben van, korszerűtlenségükre a többi között jellemző, hogy a gépészek nem egy helyen ablaktalan, szűk, átforrósodott helyiségekben kénytelenek dolgozni.

A kalkulációtól a kivitelezésig: plusz egymillió forint

Ami a filmszínházak gépészeti berendezéseit illeti, hasznosnak bizonyult, hogy a FÓMO önálló szervizrészelet alakított a gépek karbantartására. Ennek köszönhető, hogy öt-hat év óta több százezer filmvetítésből egy sem maradt el műszaki hiba miatt. Az átépítéseknél viszont — főleg a hiányos tervdokumentációk miatt — gyakran adódott jelentős különbség a tervezett és a valódi költségek között. A pesterzsébeti Tátra Filmszínháznál például egymillió forinttal múltak felül a kivitelezési költségek a szerződésben foglalt kalkulációt.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár fiókjainál alig-alig készültek tervszerű, a karbantartásokhoz, felújításokhoz szükséges programok, s ennek beszédes következménye volt: öt év alatt kétszer annyi építkezéshez láttak hozzá terven felül, mint

amennyihez — tervszerűen. Miután a tatarozásokat nem előzték meg gondos előkészületek, többnyire kivitelezői kapacitást sem találtak, s ezért százezreket fizettek ki — részben szabálytalanul — kisiparosoknak.

Tervek — az íróasztalfióknak

A színházakra vonatkozó fejlesztési, felújítási elképzeléseknél különösen szembetűnő a határozatlanság. Először 1960-ban készült részletes terv a tanácsi színházak fejlesztésére, ezt azonban nem használták fel. A következő felmérést 1963-ban készítették el — újabb 28 ezer forintos kiadással — ezt egy év múlva követte a felújítási javaslatok, beruházási okmányok megszületése. Bár ez a terv határozattá is emelkedett, végrehajtása helyett a Fővárosi Tanács népművelési osztálya újabb tanulmánytervek készítésére adott megbízást. A huzavona és a határozatlanság miatt csupán három színháznál — az Irodalmi Színpadnál, a József Attila Színháznál és a Madách Kamaraszínháznál — több mint fél-millió forintot fizettek ki olyan tatarozási tervekért, amelyeket egyáltalán nem használtak fel. Évközbeni póthitelek sokasága, rendszertelen, elaprózott anyagi támogatás jellemezte a gazdálkodást, s jellemző volt például, hogy amíg 1961 és 1965 között a Madách Színház a rendelkezésére bocsátott 640 ezer forint hitelből mindössze 132 ezer forintot költött karbantartásra, addig a József Attila Színháznak évente alig 11 ezer forint jutott csak erre a célra, ami nem fedezte az igényeket.

A hibás gazdálkodás okait kutatva, a népi ellenőrzési vizsgálat megállapította: a beruházások, a fejlesztések hozzáértő, színvonalas irányításának hiányoztak a személyi feltételei. Bár 1964-ben megalakult a színházak műszaki csoportja, ez sem hozott lényeges javulást. A népművelési osztály és a csoport mérnökei olyannyira lefoglalták a személyi ellentétek — egymás között a legegyszerűbb ügyekben is hivatalos formában, levelezés útján tartották a kapcsolatot —, hogy a gazdasági, műszaki feladatok megoldására már nem jutott energia.

A Fővárosi Tanács végrehajtó bizottsága értékelte a vizsgálat anyagát, s utasította a népművelési osztályt, hogy még ebben a hónapban dolgozza ki és terjessze elő javaslatait egységes távlati tervkonceptiók kialakítására, a népművelési intézmények rendszeres műszaki kezelésére, a hiteligazdálkodás javítására s a műszaki gárda megerősítésére.

Fekete Gábor